

A Alta Silesia. Rexionalismo periférico en Polonia?

Description

Cando falamos de Silesia e da Alta Silesia cǎmpre facer unha aclaraci3n que non leve a futuras confusi3ns. A Alta Silesia, coǎ±ecida na lingua silesiana como *Gǎ•rny ĀšlĀ•ns* forma parte do territorio hist3rico – xeogrĀjico de Silesia, un territorio xeogrĀjico mĀjis amplo situado concretamente entre o suroeste de Polonia e o nordeste de Chequia.

A Alta Silesia a pesares de ser concibida como unha rexii3n per se, a parte polaca estĀi dividida a nivel administrativo en dous voivodatos (provincias polacas): o Voivodato de Silesia e o Voivodato de Opole. Contando no seu conxunto cun total aproximado de 4 mill3ns de habitantes.

Neste artigo tratarei de presentar a rexii3n hist3rica da Alta Silesia, non soamente como un ente puramente hist3rico-xeogrĀjico se non como o ente polĀtico-Ā©tnico que representa no contexto actual polaco. Deste xeito, para entender o caso silesiano, empregarei o concepto de comunidade Ā©tnica elaborado polo soci3logo britĀnico Anthony D. Smith [1], que entendĀa estes grupos Ā©como poboaci3ns humanas que comparten un territorio hist3rico, mitos e memorias no tempo, un ou mĀjis elementos dunha cultura compartida, un sentimento de asociaci3n territorial e certa solidariedadeĀ©.

Ao igual que as naci3ns, os grupos Ā©tnicos tamĀ©n contan con mitos ou historias que marcan a identidade polĀtica destas comunidades. No caso da Alta Silesia isto xira ao redor do que se coǎ±ece como Ā©A Inxustiza SilesianaĀ©, esta cuesti3n non se reduce a un Ā©nico evento senĀ©n a un grupo de eventos acontecidos ao longo do perĀodo de entre guerras, durante e despois da Segunda Guerra Mundial.

Tralo fin da Gran Guerra e a firma do Tratado de Versalles en 1919, o territorio da Alta Silesia atoparĀase nunha delicada situaci3n. No Tratado acordĀbase a realizaci3n dun plebiscito no que os cidadĀjns silesianos decidirĀan se a rexii3n seguirĀa formando parte da AlemaĀa de Weimar ou pasarĀa a formar parte da nova RepĀblica de Polonia. Neste contexto ambos paĀses levarĀan a cabo fortes campaĀas de propaganda sen ter en conta que un porcentaxe significativo da poboaci3n nativa (entre o 30% e o 50%), non se identificaba con ningunha nacionalidade e calquera recoǎ±ecemento da identidade silesiana era maiormente obviado por ambas partes [2].

Durante os anos 1919 e 1921, Ā© dicir, antes e xusto despois da realizaci3n do plebiscito, un total de tres levantamentos estalarĀan na rexii3n de Silesia. AlgĀ©ns autores consideran o ocorrido durante eses anos como unha guerra non declarada entre Polonia e AlemaĀa, dende a narrativa etnorexionalista silesiana, aqueles episodios son considerados como unha guerra civil. Tras estes trĀjicos episodios e un plebiscito que

non convencÃ³a a ningunha das partes, acordouse dividir a Alta Silesia entre AlemaÃ±a e Polonia, conformando asÃ³ o primeiro episodio traumÃ¡tico para a identidade silesiana.

A asimilaciÃ³n cultural realizada en ambas partes do territorio tornarÃ³ase mÃ¡is significativa coa invasiÃ³n da AlemaÃ±a nazi a Polonia, que integrarÃ³a a toda a Alta Silesia nunha mesma provincia e onde se levarÃ³a a cabo unha limpeza Ã©tnica. Neste senso, Ã© de interese comentar que dende a perspectiva xermana, facÃ³ase unha distincÃ³n entre a poboaciÃ³n etnicamente silesiana ou silesiana-alemÃ¡, Ã¡ cal pretendÃ³ase xermanizar e a poboaciÃ³n polaca Ã¡ cal deportÃ³base. Deste xeito, arredor de 250.000 silesianos serÃ³an chamados a filas do exÃ©rcito alemÃ¡n [3].

A consideraciÃ³n dos silesianos como parcialmente alemÃ¡ns, o exercicio militar no bando alemÃ¡n e a sÃ³a submisiÃ³n durante a ocupaciÃ³n [2] terÃ³a graves consecuencias para a comunidade silesiana trala Segunda Guerra Mundial. AsÃ³, trala entrada do ExÃ©rcito Vermello no territorio da Alta Silesia e a posterior incorporaciÃ³n da rexÃ³n na RepÃ³blica Popular de Polonia, levarÃ³ase a cabo dende o Goberno polaco unha limpeza Ã©tnica da poboaciÃ³n considerada alemÃ¡ na rexÃ³n. Isto afectarÃ³a en gran medida Ã¡ poboaciÃ³n silesiana, que durante a ocupaciÃ³n nazi fora considerada como xermana ou como "xermanizable". A represiÃ³n contra a poboaciÃ³n civil traducida en deportaciÃ³ns, internamento en campos de concentraciÃ³n e abusos durante o final do conflito e a posguerra serÃ³an algÃ³ns dos eventos que conformarÃ³an o que se coÃ±ece hoxe en dÃ³a como "A Inxustiza Silesiana" (The Silesian Harm).

Sen dÃ³bida, tanto o caos polÃ³tico e administrativo da rexÃ³n durante o perÃ³odo de entreguerras como a represiÃ³n sufrida unha vez rematada a Segunda Guerra Mundial marcarÃ³an aos habitantes da Alta Silesia e consecuentemente Ã¡ sÃ³a memoria colectiva ata o dÃ³a de hoxe.

No ano 2021, Polonia realizaba o seu Ã³ltimo censo [4]. Os resultados, publicados o ano pasado mostraban unha baixada na porcentaxe de poboaciÃ³n que se identificaba etnicamente como silesiana respecto ao censo de 2011, pasando dun total de 846,700 a un total de 585,700 a dÃ³a de hoxe. Sen embargo, non deixan de ser a comunidade Ã©tnica mÃ¡is grande do paÃ³s por detrÃ¡s dos polacos. No que respecta a lingua silesiana, 460,000 persoas considÃ³rana a sÃ³a lingua nai.

Se houbera que sintetizar a actualidade polÃ³tica ao redor da Alta Silesia, poderÃ³amos empregar 3 palabras: lingua, centralismo e divisiÃ³n. A maior parte das organizaciÃ³ns polÃ³ticas-culturais e os partidos polÃ³ticos silesianos teÃ±en como eixe central a reivindicaciÃ³n da lingua silesiana como parte fundamental da sÃ³a identidade. A loita polo recoÃ±ecemento a nivel nacional da lingua vÃ³n de lonxe e segue activa. O Ã³ltimo episodio remÃ³ntase ao pasado mes de maio, cando o Senado, controlado pola oposiciÃ³n do Primeiro Ministro D. Tusk, aprobaba un proxecto de lei recoÃ±ecendo o silesiano como lingua rexional, sendo a Lei vetada dÃ³as despois polo Presidente Andrzej Duda, principal oponente polÃ³tico de Tusk.

O proxecto orixinal do Estado polaco xira ao redor da idea dunha naciÃ³n unitaria e homoxÃ©nea. AsÃ³ pois, movementos rexionalistas como o silesiano supoÃ±en unha

ameaza para esa imaxe que certos partidos, principalmente o PiS (Lei e Xustiza), aÃ³nda queren impoÃ±er en Polonia. O Presidente Duda, declaraba abertamente que "o silesiano non era mÃ¡is que un dialecto do polaco" e que no contexto xeopolÃ³tico actual recoÃ±ecer o silesiano "poderÃ³a ser un risco para a seguridade nacional" e a "identidade nacional polaca" [5].

A realidade polÃ³tico-electoral na Alta Silesia non Ã© moi positiva. Neste momento ningÃ³n partido rexionalista conta con representaciÃ³n nin na Asemblea Rexional Silesiana nin no Parlamento polaco. As razÃ³ns disto deben ser mellor estudadas, se ben, a falta de unidade entre os distintos partidos e a divisiÃ³n do voto rexionalista entre estes poderÃ³a ser unha das causas dos Ã³ltimos fracasos electorais. De tÃ³dolos xeitos, nas Ã³ltimas elecciÃ³ns o Partido Rexionalista Silesiano recibÃ³a un total de 50,000 votos. No pasado, o coÃ±ecido como RAÅš ou Ruch AutÃ³nÃ³mije ÅšlÃ³nska (en galego, Movemento pola AutonomÃ³a Silesiana) conseguirÃ³a estar presente na Asemblea Rexional, durante dÃ³as lexislaturas.

Sen embargo, o traballo pola defensa da lingua, a cultura e as tradicións silesianas van máis alá da esfera política, posto que numerosas asociacións reivindicán as mesmas de xeito activo integradas ao redor da Rada Górnolaska (en galego, o Consello da Alta Silesia) [6]. O recoñecemento formal e legislativo dos silesianos como grupo étnico por parte da República de Polonia e o recoñecemento da lingua como lingua rexional son os dous principais focos de traballo destas asociacións, entre as cales existen tamén algunhas que apostan por unha maior autonomía.

No contexto actual, darlle voz dende o país á loita das minorías polo recoñecemento da súa identidade, cultura e linguas debe estar sempre presente como un xeito de colocar as minorías no mapa e a nós, no mundo.

Referencias bibliográficas:

SMITH, A. D. (1984). Ethnic myths and ethnic revivals. *European Journal of Sociology / Archives Européennes de Sociologie/Europäisches Archiv für Soziologie*, 25(2), 283–305. <http://www.jstor.org/stable/23999274>

kulturowy. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Jan Szumacher.

Muś, A. (2020). Silesian Harm and Upper Silesian Awakening. *Border and Regional Studies*, 8(4), 141–160. <https://doi.org/10.25167/brs2126>

APARTADO TEMÁTICO GEOGRÁFICOS

Europa

ETIQUETAS

Polonia Ucraína

INVESTIGACION

Relacións Internacionais Paradiplomacia Unión Europea

Date Created

Agosto 23, 2024

Meta Fields

Autoria : 4173